

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt „Modelowy program doskonalenia zawodowego
nauczycieli w przedsiębiorstwach”
współfinansowany przez Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Raport
z diagnozy programów doskonalenia zawodowego
nauczycieli przedmiotów zawodowych
i instruktorów praktycznej nauki zawodu
oferowanych przez publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia
w województwach małopolskim, opolskim i śląskim
w roku szkolnym 2010/2011

Opracował:

mgr Tadeusz Marczewski

Kraków, maj 2011 r.

Projektodawca:
Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego
00-724 Warszawa, ul. Chelmska 21a
tel. 22 851-28-88
www.janski.edu.pl

Biuro Projektu:
Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego
Wydział Zamiejscowy w Krakowie
30-612 Kraków, ul. Witosza 9
tel. 12 654-54-69

Szkoła Wyższa
im. Bogdana Jańskiego

Spis treści

1. Metodologia diagnozy	str. 3
2. Analiza populacji i próby badawczej placówek doskonalenia oraz ich oferty doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu... str.	7
3. Analiza ilościowa i jakościowa wyników diagnozy programów form doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu	str. 13
4. Elementy diagnozy doskonalenia nauczycieli w kontekście wdrażania aktualnej reformy edukacji kształcenia ogólnego w 2012 roku w szkołach ponadgimnazjalnych oraz nowej matury w 2015 roku w kontekście doskonalenia nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodów	str. 23
5. Podsumowanie	str. 27
6. Załączniki	str. 30

1. Metodologia diagnozy.

Placówki doskonalenia, zarówno publiczne, jak i niepubliczne, nie udostępniają swoich pełnych programów form doskonalenia, a jedynie przedstawiają reklamowe notatki o formach doskonalenia w ofertach rocznych lub bieżących. Jedną z przyczyn tego faktu jest ostra konkurencja między placówkami.

Celem tych notatek jest pozyskanie uczestników dla tychże form. Notatki te mają różnorodną konstrukcję, objętość i zawartość wynikającą z doświadczeń i potrzeb poszczególnych placówek. Zawarte w nich informacje są przekazywane do środowiska w formie tradycyjnych drukowanych broszur, folderów i okazjonalnych zawiadomień (ulotek), a także w formie elektronicznej na stronach internetowych placówek doskonalenia.

Wskazana w tytule diagnoza może zostać przeprowadzona tylko poprzez sprowadzenie jej do analizy tychże informacji.

Jako przedmiot diagnozy wybrano trzy zagadnienia:

- doskonalenie nauczycieli w kontekście wdrażania nowej podstawy programowej dla kształcenia ogólnego w 2012 roku w szkołach ponadgimnazjalnych oraz nowej matury w 2015 roku,
- analizę programów przeznaczonych dla nauczycieli przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu oferowanych przez publiczne placówki doskonalenia,
- analizę programów przeznaczonych dla nauczycieli przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu oferowanych przez niepubliczne placówki doskonalenia.

Pierwsze zagadnienie ze względu na jego obszerność i złożoność przekraczającą ramy niniejszego opracowania zostało zawężone zgodnie z treścią pozostałych dwóch zagadnień do obszaru propozycji zawartych w formach doskonalenia skierowanych do nauczycieli przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu:

- doskonalenie nauczycieli w kontekście wdrażania nowej podstawy programowej dla kształcenia ogólnego w 2012 roku w szkołach ponadgimnazjalnych oraz nowej matury w 2015 roku w świetle form doskonalenia proponowanych nauczycielom teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz nauczycielom (instruktorom) praktycznej nauki zawodu w roku szkolnym 2010/2011.

Postanowiono nie uwzględniać w diagnozie propozycji doskonalenia związanego z projektami Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jako odmiennego ze względu na świetne finansowanie i jakość procedur konkursowych od typowego doskonalenia oferowanego przez placówki doskonalenia nauczycieli.

Ponieważ efekty projektowanej diagnozy mają posłużyć do zaprojektowania doskonalenia przydatnego dla nauczycieli branży turystycznej i hotelarskiej postanowiono podporządkować metodologię tej diagnozy do metodologii badań sondażowych i powiązać ją jednocześnie z metodologiami:

- badań rozpoznawczych, które dostarczają informacji o rodzaju, zasięgu i rozmiarach danego zjawiska (problemu),
- badań eksploratywnych, które pozwalają na lepsze rozumienie rzeczywistości.

Postanowiono też ograniczyć do niezbędnego naturalnego minimum skalę badania porównawczego ze względu na dwojaki rodzaj placówek doskonalenia – publiczne i niepubliczne – które oferują nauczycielom zwyczajowo zbliżone do siebie doskonalenie. Analiza porównawcza zostanie wykorzystana do opisu populacji i próby badawczej placówek doskonalenia, jak i próby badawczej form doskonalenia oferowanych przez te placówki.

Wobec powyższych założeń przyjęto następujące cele diagnozy:

- pozyskanie informacji o prezentowanych w notatkach informacyjnych elementach programów form doskonalenia, ważnych ze względów promocyjnych, czyli potrzeb adresata formy z uwzględnieniem wdrażania nowej podstawy programowej (2012 r.) i związanej z nią matury (2015 r.),
- rozpoznanie częstości występowania tychże informacji,
- wyróżnienie wśród nich charakterystyki propozycji dotyczących doskonalenia nauczycieli uczących uczniów dla branży hotelarskiej i turystycznej.

Tym samym problemami badawczymi stały się:

- rodzaje oferowanych form doskonalenia,
- ich uczestnik (beneficjent),
- koszt ponoszony przez uczestnika formy,
- dostępność informacji o terminach realizacji formy,
- zawartość informacji merytorycznej, dotyczącej:
 - tematu formy,
 - celów formy,
 - treści programowych,
 - miejsca realizacji,
 - edukatorów,
 - czasu trwania formy,
 - treści programowych.

Jako metodę badawczą wybrano analizę dokumentów, dla której opracowano narzędzie badawcze w postaci *Arkusza analizy informacji o programie formy doskonalenia zawodowego dla nauczycieli przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu* (zob. Zał. 1).

W arkuszu uwzględniono szereg kategorii prowadzenia analizy:

- województwo i instytucję doskonalącą, oferującą dane doskonalenie,
- katalog rodzajów form doskonalenia, uwzględniający: warsztaty, kursy doskonalące, seminaria, konwersatoria, konferencje oraz inne niż te wskazane,
- adresatów (beneficjentów) form, których podzielono:
 - ze względu na branżę hotelarską i turystyczną oraz pozostałe branże z uwzględnieniem wyłączności lub dowolności udziału danej grupy nauczycieli,
 - ze względu na pełnioną funkcję lub realizowany rodzaj zajęć (kadra kierownicza, nauczyciele teoretycznych przedmiotów zawodowych, nauczyciele praktycznej nauki zawodu),
- wielkość odpłatności za szkolenie (cenę formy dla uczestnika),
- terminy realizacji,
- miejsce realizacji,
- informację o edukatorach,
- czas trwania szkolenia,
- temat formy doskonalenia,
- cele formy,
- skalę treści programowych z uwzględnieniem tzw. *dobrych przykładów*,
- czas trwania szkolenia (skategoryzowany do trzech cezur czasowych; zob. Zał. 1),
- zawartość treści programowych.

Dla potrzeb oglądu treści programowych przygotowano następujący katalog kategorii treści programowych:

- nastawienie na potrzeby klientów,
- znajomość prawa,
- stosowanie prawa,
- podejmowanie decyzji,
- myślenie strategicznego,
- planowanie działania,
- optymalizacja kosztów,
- zarządzanie czasem,
- zarządzanie informacją,
- ewaluacja działań,
- umiejętność współpracy,
- nastawienie na jakość,
- otwartość na zmiany,
- nastawienie na zmiany,
- przedsiębiorczość,
- przestrzeganie etyki zawodowej,
- technologia ICT,
- komunikowanie się,
- promocja,
- reprezentowanie,
- kierowanie konfliktem,
- asertywność,
- kreatywność,
- samoocena pracownika,
- ocena pracownika,
- wiedza merytoryczna (np. o walorach regionu...),
- projektowanie procesu nauczania,

- nowoczesne metody nauczania (np. case study, coaching, benchmarking...),
- motywowanie do aktywnego działania,
- nowoczesne ocenianie (np. oceniania kształtującego),
- uczenie uczenia się,
- podstawa programowa zawodu,
- egzamin zawodowy,
- radzenie sobie ze stresem.

Ponieważ powyższy katalog nie wyczerpuje różnorodności treści szkoleń proponowanych przez placówki doskonalenia postanowiono wprowadzić też kategorię otwartą dla analizy treści programowych:

- inne (jakie?).

Ustalono, że dwie z powyższych kategorii treści:

- podstawa programowa zawodu,
- egzamin zawodowy

wraz z otwartą kategorią:

- inne (jakie?)

posłużą do zarejestrowania przygotowań do wdrażania zmian w 2012 r. (nowa podstawa programowa) i 2015 r. (matura). Szczególnie ta ostatnia kategoria ze względu na jej elastyczność pozwoli na rejestrację wszelkich działań związanych z przygotowaniem nauczycieli przedmiotów zawodowych i teoretycznej nauki zawodu do wdrażania obecnej reformy edukacji.

Założono, że populację badawczą placówek doskonalenia tworzyć będą wszystkie publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli w województwach:

- małopolskim,
- opolskim,
- śląskim.

Jako próbę badawczą placówek doskonalenia przyjęto wszystkie te placówki doskonalenia nauczycieli, które:

- występują w *Bazach szkół i placówek oświatowych* Kuratoriów Oświaty w:
 - Krakowie,
 - Katowicach
 - Opolu,
- posiadają w dniach badania aktywne strony internetowe.

Jako populację badawczą form doskonalenia przyjęto wszystkie formy doskonalenia z oferty na rok szkolny 2010/2011 prezentowane na stronach internetowych placówek doskonalenia z próby badawczej placówek doskonalenia z pominięciem propozycji związanych z projektami Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Próbę badawczą stworzyć miały te formy z populacji badawczej, których adresatami mieli być nauczyciele teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczyciele (instruktorzy) praktycznej nauki zawodu.

Zaplanowano, że diagnoza zostanie przeprowadzona w okresie od 10 kwietnia do 10 maja 2011 r.

2. Analiza populacji i próby badawczej placówek doskonalenia oraz ich oferty doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu.

W kwietniu 2011 r. w dostępnych w Internecie *Bazach szkół i placówek oświatowych* Kuratoriów Oświaty w Krakowie, Katowicach i Opolu znajdowały się 83 placówki doskonalenia nauczycieli, z tego 20 - publicznych i 63 – niepublicznych:

Poniżej lista tychże placówek:

a) placówki publiczne:

- województwo małopolskie:

- Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli,
- Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli Gloker w Krakowie,
- Powiatowe Centrum Edukacji w Gorlicach,

- województwo opolskie:

- Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kluczborku,
- Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Informatycznego i Politechnicznego w Opolu
- Miejski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Opolu,
- Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Opolu,
- Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Głubczycach,
- Centrum Doskonalenia Nauczycieli WZDZ (Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego) w Opolu,
- Opolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli Niemieckiego Towarzystwa Oświatowego w Opolu,

- województwo śląskie:

- Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku,
- Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach,
- Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie,
- Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Bielsku-Białej,
- Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Sosnowcu,
- CKK Aktin w Sosnowcu,
- Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny Metis w Katowicach,
- Samorządowy Ośrodek Doskonalenia w Częstochowie,
- Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Wodzisławiu Śląskim,
- Gliwicki Ośrodek Metodyczny,

b) placówki niepubliczne:

- województwo małopolskie:

- Krakowski Instytut Rozwoju Edukacji,
- Galicyjskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie,
- Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli „Oświata” w Krakowie,
- Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli - CENTRUM EDUKACYJNE IDEA w Krakowie,
- Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli przy Małopolskim Centrum Edukacji w Nowym Targu,
- Beskidzkie Niepubliczne Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Suchej Beskidzkiej,
- Małopolskie Niepubliczne Centrum Szkolenia Nauczycieli w Krakowie,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli Grawena-edu w Krakowie,
- Krakowskie Centrum Doskonalenia Kadr Oświatowych,
- Ośrodek Szkoleń Systemowych Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie,
- Ośrodek Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców w Libiążu,
- Niepubliczne Centrum Edukacji Kubajak w Krzeszowicach,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „SYSTEM” w Nowym Sączu,
- Instytut Doskonalenia Nauczycieli i Kadr EDUKACJA w Chrzanowie,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WENA” w Gorlicach,
- Regionalne Centrum Edukacji Europejskiej i Rozwoju Społecznego Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Kadr Oświatowych w Bobowej,
- Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli w Limanowej,
- Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kadr Kierowniczych w Nowym Targu,
- Akademia Edukacji w Krakowie,
- Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie,
- Centrum Edukacyjne Stowarzyszenia Chrześcijańskich Dzieł Wychowania w Krakowie,
- Centrum Kształcenia Podyplomowego dla Nauczycieli LINMED w Krakowie,
- Centrum Szkoleniowe Fundacji Homo Homini im. K. de Foucauld MARABUT w Krakowie,
- Eduskrypt.pl w Krakowie,
- Instytut Kształcenia Nauczycieli „Progres” w Krakowie,
- Małopolski Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli przy Ośrodku Twórczej Edukacji Kangur w Krakowie,
- Niepubliczny Instytut Kształcenia Nauczycieli Wydawnictwa Edukacyjnego w Krakowie,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „MENOS” w Krakowie,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „Pocieszka” przy Polskim Instytucie Psychoterapii Integratywnej w Krakowie,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli EUROKREATOR w Krakowie,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli MENSANA w Krakowie,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli przy Centrum Jana Pawła II „Nie lękajcie się!”,
- Ośrodek Doskonalenia Ustawicznego Centrum IB sp z oo w Krakowie,
- Ośrodek Kształcenia Ustawicznego Nauczycieli w Krakowie,

- województwo opolskie:

- Instytut Edukacji i Ekonomii Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Brzegu,
- Ośrodek Szkolenia i Rozwoju „Prymus” w Oleśnie,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „Homo Creator” w Opolu,
- Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej Oddział Opole,
- Opolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli EDUKATOR Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli Towarzystwa Wiedzy Powszechnej,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „ORBILIUSZ II” w Brzegu,
- Zakład Doskonalenia Nauczycieli ATUT w Brzegu,

- województwo śląskie:

- Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli „PEDAGOG” w Tarnowskich Górach,
- Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli LIDER w Zawierciu,
- Centrum Doskonalenia Nauczycieli PROFESJA w Katowicach,
- Centrum Doskonalenia Kadr Oświatowych w Gliwicach,
- Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kadr Kierowniczych w Tarnowskich Górach,
- Centrum Doskonalenia Umiejętności Nauczycielskich Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Katowicach,
- Śląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „Oświata” w Katowicach,
- ODN Edukator Ryszard Woźnica w Gliwicach,
- Ośrodek Szkoleniowy HELIOS w Rybniku,
- Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli KANA w Gliwicach,
- Śląska Szkoła Trenerów "Gniazdo" w Katowicach,
- Centrum Doskonalenia Nauczycieli Ośrodka Szkolenia PRO COIG w Katowicach,
- Zakład Elektronicznej Techniki Obliczeniowej w Katowicach Sp. z o.o w Katowicach,
- Ośrodek Doskonalenia i Kształcenia Ustawicznego ELEMENTARZ w Łutowcu,
- Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli ACTIVE SCHO w Mikołowie,
- Ośrodek Edukacyjny Katolickiej Misji dla Niesłyszących w Bytomiu,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „Centrum” w Rybniku,
- Ośrodek Usług Oświatowych „Awans” w Lublińcu,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „Elpax” w Bytomiu,
- Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli ABAKUS w Rudzie Śląskiej,
- Ośrodek Edukacji „NEOS” Piotr Brągiel w Częstochowie,
- Centrum Kształcenia Nauczycieli w Gliwicach.

Ich rozkład prezentuje Tabela nr 1.

Tabela 1. Liczba placówek doskonalenia nauczycieli i ich publiczność wg województw.

Województwo	Liczba placówek doskonalenia nauczycieli		
	publicznych	niepublicznych	Razem
małopolskie	3	34	37
opolskie	7	7	14
śląskie	10	22	32
Razem	20	63	83

Wniosek 1.

a) Największa liczba placówek doskonalenia nauczycieli występuje w województwie małopolskim, najmniejsza opolskim.

b) Ta sama relacja zachodzi w przypadku placówek niepublicznych.

c) Dla odmiany najwięcej placówek publicznych jest w województwie śląskim, a najmniej w małopolskim.

d) Równowaga w rozkładzie form występuje w województwie opolskim.

Wniosek 2.

Populację badawczą diagnozy stanowią 83 publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli.

Szczegółowe zestawienie placówek, ich stron internetowych i dostępu w Internecie do ich oferty zawarte w Załączniku 2 pozwala na prezentację następującego zestawienia liczbowego w Tabeli 2.

Tabela 2. Liczby placówek doskonalenia nauczycieli z internetowym dostępem do oferty.

Województwo	Placówki doskonalenia nauczycieli			
	publiczne		niepubliczne	
	liczba placówek	dostęp do oferty w Internecie	liczba placówek	dostęp do oferty w Internecie
małopolskie	3	3 ¹	34	29 ²
opolskie	7	7	7	5
śląskie	10	10	22	18
Razem	20	20	63	52

Uwaga: 1) raz oferta dostępna w kopii strony w Google'ach. 2) raz oferta dostępna poprzez specjalny formularz,

Wniosek 3.

a) Nauczyciele mają dostęp w Internecie do oferty każdej publicznej placówki doskonalenia nauczycieli.

b) W przypadku placówek niepublicznych nauczyciele nie mają internetowego dostępu do oferty 17% placówek (11 na 63).

c) Ogółem nauczyciele nie mają internetowego dostępu do oferty co ósmej placówki (dokładnie do 13% placówek – do 11 na 83).

Wniosek 4.

Próbę badawczą placówek doskonalenia nauczycieli stanowią 72 jednostki – wszystkie publiczne i 52 niepubliczne.

Wskazany poprzednio Załącznik 2 pozwala na ilościową charakterystykę form doskonalenia prezentowanych w każdym z trzech województw przez placówki publiczne i niepubliczne,

zaproprowanych dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu. Charakterystykę tą zawiera Tabela 3.

Tabela 3. Rozkład form oferowanych nauczycielom teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu wg województw i publiczności placówki.

Województwo	Liczba form oferowanych przez placówki publiczne	Liczba form oferowanych przez placówki niepubliczne	Razem
Małopolskie	19	13	32
opolskie	59	0	59
Śląskie	51	21	72
Razem	129	34	163

Wniosek 5.

a) W ofercie placówek doskonalenia nauczycieli dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu dominuje oferta placówek publicznych (79% form) nad niepublicznymi (21%). Statystyczna placówka publiczna oferuje średnio 6 – 7 form tej grupie nauczycieli. W przypadku placówek niepublicznych co druga statystyczna placówka oferuje co najwyżej 1 – 2 takie formy doskonalenia.

b) Propozycja „śląska” jest liczniejsza o niemal tyle samo form, co oferta „opolska” w stosunku do „małopolskiej”.

c) W województwie opolskim placówki niepubliczne nie posiadają oferty dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu.

Wniosek 6.

Próbę badawczą form doskonalenia oferowanych nauczycielom teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu stanowią 163 formy doskonalenia.

Kolejne tabele przedstawiają placówki publiczne i niepubliczne o najliczniejszej propozycji form doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu w poszczególnych województwach..

Tabela 4a. Placówki publiczne o najliczniejszej ofercie dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu w każdym z województw.

Placówka	Województwo	Liczba form
Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kluczborku	opolskie	43
Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku	śląskie	19
Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli	małopolskie	18
Razem		80

Tabela 4b. Placówki niepubliczne o najliczniejszej ofercie dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu w każdym z województw.

Placówka	Województwo	Liczba form
Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli „PEDAGOG” w Tarnowskich Górach	śląskie	9
Krakowski Instytut Rozwoju Edukacji	małopolskie	3
brak placówki z taką ofertą	opolskie	0
Razem		12

Analiza Tabel 4a i 4b prowadzi do wniosku

Wniosek 7.

- a) Istnieją trzy placówki publiczne, po jednej z każdego województwa, na dwadzieścia wszystkich placówek publicznych skupiające łącznie prawie 2/3 oferty placówek takiego rodzaju.
- b) Istnieją dwie placówki niepubliczne, po jednej z każdego województwa, skupiające łącznie 1/3 oferty 52 placówek niepublicznych.
- c) Istnieje pięć placówek na 72, skupiające ogółem 57% oferty dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu w województwach małopolskim, opolskim i śląskim.

3. Analiza ilościowa i jakościowa wyników diagnozy programów form doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu.

Na internetowych stronach 72 publicznych i niepublicznych placówek doskonalenia nauczycieli w województwach małopolskim, opolskim i śląskim w okresie od 10 kwietnia do 10 maja 2011 r. znajdowały się stale dostępne oferty: całoroczne, na kolejne miesiące lub okazjonalne dla kadry kierowniczej i nauczycieli. Większość form z tychże ofert jest przeznaczona dla nauczycieli szkolnictwa ogólnego. Oczywiście są one dostępne także dla zainteresowanych nauczycieli szkolnictwa zawodowego. Szczegółowa analiza stron internetowych tychże 72 placówek pozwoliła na odnalezienie łącznie 163 form doskonalenia przygotowanych wyłącznie dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu.

Ich wykaz zawarty jest w Załączniku 3.

Pozwala on na zaprezentowanie w kolejnej tabeli zróżnicowania liczb tychże form według województw i rodzajów formy.

Tabela 5. Rozkład liczb form doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych w poszczególnych województwach wg rodzaju formy.

Rodzaj formy	Województwo			Razem
	małopolskie	opolskie	śląskie	
Kurs kwalifikacyjny	18	1	21	40
Kurs doskonalący	4	2	22	28
Warsztaty	4	33	22	59
Seminarium	1	0	0	1
Konwersatorium	0	0	0	0
Konferencja	0	16	1	17
Rada pedagogiczna	5	4	0	9
Inne	0	3	6	9
Razem	32	59	72	163

Uwaga: Inne to klub, wykład, lekcja otwarta, konsultacja zbiorowa i szkolenie.

Wniosek 8.

a) W dostępnej ofercie dominują warsztaty (59 na 163). Co 2. – 3. forma to warsztaty. Dominują one również w ofertach województw opolskiego (33) i śląskiego (22).

b) Kolejno pod względem ilości występują potem – na drugim miejscu kursy kwalifikacyjne (40 na 163), na trzecim kursy doskonalące (28 na 163), a na czwartym – konferencje (17 na 163).

c) W mniejszym stopniu w ofertach uwzględniono rady pedagogiczne. Seminaria stanowią jedną z najmniej licznych grup form.

d) W dostępnej ofercie nie występują konwersatoria i to w żadnym z 3 województw.

f) Najbardziej zrównoważoną pod względem rodzajów form ofertę zaproponowano w województwie śląskim.

g) O obrazie oferty małopolskie decydują kursy kwalifikacyjne, a opolskiej – warsztaty.

h) Trzy preferowane rodzaje form – warsztaty, kursy kwalifikacyjne i kursy doskonalące – stanowią prawie 80% oferty (127 na 163 formy).

i) co czwarta forma to kurs kwalifikacyjny (pedagogiczny dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu).

Dwie kolejne tabele (6a i 6b) pozwalają na dokonanie analizy, komu są proponowane analizowane 163 formy doskonalenia.

Tabela 6a. Beneficjenci form doskonalenia w województwach wg branż zawodowych.

Beneficjent	Województwo			Razem
	małopolskie	opolskie	śląskie	
Uczący tylko kadry dla branży hotelarskiej i turystycznej	0	8 ¹	7 ¹	15
Uczący kadry dla innej wskazanej wyraźnie branży	1	27	7	35
Uczący kadry dla dowolnych branż	31	24	58	113
Razem	32	59	72	163

Uwaga: ¹ warsztaty nt. internetowego systemu rejestracji miejsc, egzaminów zawodowych, warsztaty baristyczne, kursy carvingu, kurs barmański i szkolenia nt. systemu HACCP, czy innej problematyki gastronomiczno-spożywczej.

Wniosek 9.

a) W całej próbie badawczej, jak i w ofercie małopolskiej, czy szczególnie śląskiej dominują formy uniwersalne - bez ukierunkowania na konkretną branżę.

b) Zaledwie 9% propozycji, czyli 15 form doskonalenia na 163, to formy dla nauczycieli uczących uczniów dla branży turystycznej i hotelarskiej.

c) Jedynie w województwie małopolskim nie zaproponowano żadnej formy dla nauczycieli uczących uczniów dla branży turystycznej i hotelarskiej.

d) Oferta opolska to oferta najbardziej zróżnicowana.

Tabela 6b. Beneficjenci form doskonalenia w województwach wg pełnionych funkcji.

Beneficjent	Województwo			Razem
	małopolskie	opolskie	śląskie	
Kadra kierownicza	0	1	0	1
Tylko nauczyciele teoretycznych przedmiotów zawodowych	11	1	18	30
Tylko nauczyciele praktycznej nauki zawodu	7	1	10	18
Każdy z wyżej wymienionych	14	56	44	114
Razem	32	59	72	163

Wniosek 10.

a) Zaledwie jedną formę (w województwie opolskim) w analizowanych ofertach placówek doskonalenia przeznaczono dla kadry kierowniczej szkół zawodowych.

b) Formy przeznaczone wyłącznie dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu są rzadsze niż formy dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych. Adresatami ledwie niemal co dziesiątej formy doskonalenia są tylko nauczyciele praktycznej nauki zawodu (18 na 163), a prawie co piątej – tylko nauczyciele teoretycznych przedmiotów zawodowych (30 na 163).

c) W ofercie dominuje propozycja uniwersalna dla nauczycieli szkolnictwa zawodowego (114 na 163).

d) W ofertach województw małopolskiego i śląskiego starano się zróżnicować ofertę, zwracając uwagę najpierw na klienta uniwersalnego, potem na nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych, dalej na nauczycieli praktycznej nauki zawodu. W obu tych województwach nie przygotowano żadnej propozycji wyłącznie dla kadry kierowniczej szkół zawodowych.

Ważną informacją dla nauczyciela dokonującego wyboru formy doskonalenia, w której weźmie udział, jest jej cena. Mile oczekiwane przez nauczycielskie są formy bezpłatne. Istotna jest też niska cena. Tabele 7a i 7b pozwalają jednak na tylko częściowe dokonanie analizy wskazanego problemu.

Tabela 7a. Przegląd form doskonalenia w województwach wg płatności.

Forma	Województwo			Razem
	małopolskie	opolskie	śląskie	
Płatna przez uczestnika	27	29	27	83
Płatna przez szkoły	5	3	0	8
Bezpłatna dla uczestnika	0	12	6	18
Brak informacji o płatności ¹	0	15	39	54
Razem	32	59	72	163

Uwaga: być może „brak” ten w województwach opolskim i śląskim jawi się brakiem tylko dla autora analizy; być może (w większości, jeśli nie wszystkie) są to formy bezpłatne, a wiedza o tym jest regionalnym, tradycyjnym ustaleniem dobrze znanym w danym środowisku.

Wniosek 11.

a) W ofercie dominują formy płatne.

b) Formy bezpłatne dla uczestnika lub płatne przez szkołę są częstsze w województwie opolskim, niż małopolskim i śląskim.

c) Wobec faktu, że w ofercie, aż 40 form to wysokopłatne przez uczestnika długoterminowe kursy kwalifikacyjne, a za 26 dalszych uczestnik nie ponosi opłaty, to liczba 43 form płatnych krótkoterminowych wydaje się być prawie 1½ - raza większą niż liczba form, za które uczestnik nie ponosi opłaty. Wartość tego spostrzeżenia znacznie jednak obniża fakt, że aż w 54 przypadkach form brak informacji o płatnościach.

Ze względu brak lub na trudność dostępności informacji o cenach wszystkich form doskonalenia w województwie śląskim i opolskim, nie można przedstawić pełnych wniosków dotyczących wielkości kosztów doskonalenia prezentowanych w tabeli 7b i 7c.

Zaznaczyć jednak warto, że informacje te nie są jednak bez znaczenia dla nauczyciela i winny być łatwo osiągalne. Tak zresztą jest w wielu placówkach doskonalenia nauczycieli, których oferty poddano analizie.

Tabela 7b. Przegląd płatnych form doskonalenia w województwach wg ceny dla uczestnika (nie dla szkoły) – tylko w przypadku form, dla których podano wielkość ceny dla uczestnika.

Koszt formy	Liczba form w województwie			Razem
	małopolskim	opolskim	śląskim	
do 50 zł	1	2	3	6
od 51 zł do 100 zł.	2	22	7	31
od 101 zł do 1000 zł	12	3	8	23
pow. 1000 zł	8	1	6	15
Razem	23	28	24	75

Uwaga: dokładną wielkość ceny dla uczestnika (bez form płaconych przez szkoły i bezpłatnych) podano tylko w przypadku 75 form doskonalenia.

Wniosek 12.

Wśród 75 form, dla których wskazano w ofertach dokładną wielkość ceny dla uczestnika szkolenia:

a) w jednakowym stopniu występują formy o koszcie do 100 zł (37 form), jak i powyżej 100 zł (38 form),

b) występują znaczne wahania cen za szkolenia w kontekście czterech przedziałów cenowych określonych w Tabeli 7b.

c) formy doskonalenia kierowane wyłącznie do nauczycieli związanych z branżą hotelarską i turystyczną to formy o wysokim koszcie dla uczestnika, czego dowodzą przykłady cen: *kurs barmański* (210 zł), *warsztaty baristyczne* (360 zł), *kurs Carvingu I stopnia* (520 zł).

Nauczyciele doskonalą się z reguły w czasie wolnym od pracy. W związku z planowaniem wolnego czasu ważną dla nauczyciela informacją są terminy realizacji form. Nie bez znaczenia przy podjęciu decyzji uczestnictwa w formie jest też informacja o czasie trwania szkolenia. Co raz częściej akceptowanymi formami stają się szkolenia trwające do 5 lub 10 godzin. Tabele 8a i 8b pozwolą na obserwację tych problemów w przypadku 163 form doskonalenia oferowanych nauczycielom teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu.

Tabela 8a. Przegląd form doskonalenia wg określenia terminów realizacji.

Terminy	Liczba form w województwie			Razem
	małopolskim	opolskim	śląskim	
Podano	0	14	7	21
Nie podano	32	45	65	142
Razem	32	59	72	163

Wniosek 13.

- W dominującej liczbie przypadków proponowanych form brakuje informacji o terminach ich realizacji (wiąże się to z faktem, że formy są uruchamiane niemal zawsze po zebraniu się grupy).
- Całkowicie brakuje terminów form w województwie małopolskim.
- Przypadki podania terminu są dwukrotnie częstsze w województwie opolskim niż śląskim.

Tabela 8b. Analiza czasu trwania formy doskonalenia wg województw na tle liczby form doskonalenia.

Rodzaj informacji	Liczba form w województwie			Razem
	małopolskim	opolskim	śląskim	
do 10 godz	9	30	38	77
od 11 do 20 godz	2	22	12	36
pow. 20 godz	21	7	22	50
Razem	32	59	72	163

Wniosek 14.

- W analizowanej ofercie dominują formy o bardzo krótkim czasie szkolenia (do 10 godz.). Jest ich 77 na 163.
- Niemal co druga forma, to forma o takim właśnie czasie szkolenia.
- Formy trwające do 10 godzin są w ofercie dwukrotnie częstsze niż formy od 11 do 20 godzin, a te prawie czterokrotnie częstsze niż formy powyżej 20 godzin, jeśli wyliczy się z ich liczby długoterminowe kursy kwalifikacyjne (40), których czas trwania nie może być

krótszy niż wskazany w programie ramowym, określonym przez MEN. Zatem form długoterminowych, które nie są takimi, jest zaledwie 10.

d) Formy długoterminowe – nie będące kursami kwalifikacyjnymi – to formy nieliczne (10 na 163 formy); zaledwie 10 form na 72 placówki.

Szeroki pakiet informacji merytorycznych zawartych w notatkach, reklamujących formy doskonalenia przedstawia Tabela nr 9.

Tabela 9. Analiza częstości występowania poszczególnych rodzajów informacji w notatce o formie doskonalenia wg województw na tle liczby form doskonalenia.

Rodzaj informacji	Liczba form w województwie			Razem
	małopolskim	opolskim	śląskim	
Temat	32	59	72	163
Cele	3	32	14	49
Przykłady treści programowych	12	47	40	99
Szeroki wykaz treści programowych	3	0	7	10
Przykłady dobrej praktyki	2	1	33	36
Realizacja tylko w instytucji szkolącej	32	59	72	163
Realizacja tylko w przedsiębiorstwie	0	0	0	0
Realizacja w instytucji szkolącej i przedsiębiorstwie	0	0	0	0
Informacja o edukatorach	2	46	20	68
Wskazanie wśród edukatorów przedstawicieli pracodawców	0	0	0	0

Wniosek 15.

a) Zawsze forma doskonalenia posiada określony temat (100% form).

b) Prawie co trzecia forma do skonalenia zawiera w notatce o niej określone cele; jednak rzadko dzieje się tak w województwie śląskim, a incydentalnie w małopolskim.

c) W przypadku dwóch trzecich form w notatce podawane są treści programowe (109 form na 163). Jednak szeroki wykaz treści programowych podawany jest dziesięciokrotnie rzadziej niż wybór przykładów treści.

d) Na przykłady dobrej praktyki wskazuje się tylko w przypadku co piątej formy (22% form).

e) Notatki o formach doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu nie zawierają informacji, że szkolenia te są realizowane choćby w części zajęć u pracodawców (szkoleniowe rady pedagogiczne realizowane w szkołach traktujemy, jako szkolenia w instytucji szkolącej). Zatem wydaje się, że wszystkie formy dla nauczycieli ze szkolnictwa zawodowego realizowane są w analizowanych trzech województwach w całości w instytucjach szkolących.

f) Żadna ze 163 analizowanych form doskonalenia nie jest realizowana w przedsiębiorstwie lub w przedsiębiorstwie i instytucji szkolącej.

g) Informację o edukatorach, często sprowadzona tylko do podania nazwiska edukatora, podaje się w przypadku dwóch na każde pięć form doskonalenia (42%).

h) We wszystkich 163 przypadkach wydaje się, że żaden z edukatorów nie jest przedstawicielem pracodawców.

i) Incydentalnie informację o edukatorach podaje się w województwie małopolskim. Najczęściej jest ona podawana w województwie opolskim.

Istotnym elementem promującym formę doskonalenia i mającym wpływ na decyzję nauczyciela o uczestnictwie w niej, ma jakość treści programowej prezentowanej w notatce o tejże formie. Z Wniosku 15.c wynika, że zwraca się uwagę na ich zamieszczenie w niemal dwóch trzecich przypadków.

Kolejne tabele (Tabela 10a i 10b) pozwalają właśnie na dokonanie analizy przykładowych treści programowych przedstawianych w informacji o formie doskonalenia. Zostały one sporządzone dla 123 form doskonalenia z pominięciem kursów kwalifikacyjnych, których w próbie badawczej było 40. W przypadku kursów kwalifikacyjnych – posiadających ramowe programy wskazane przez MEN – często nie wskazuje się przykładowych treści programowych, a nawet nie podaje się celów.

Tabela 10a dotyczy skategoryzowanych treści programowych przedstawionych na str. 3 – 4 niniejszego *Raportu*. Natomiast Tabela 10b zawiera prezentację treści programowych związanych z otwartą kategorią – inne (treści). Ich nowa lista powstała w wyniku skategoryzowania propozycji zawartych w notatkach 68 form doskonalenia (przy ogólnej liczbie 163 form).

Tabela 10a. Analiza częstości występowania poszczególnych rodzajów treści programowych w notatce o formie doskonalenia wg województw na tle liczby 123 form doskonalenia (pozostałych po wyłączeniu 40 kursów kwalifikacyjnych).

Treść programowa	Rozkład treści wg województw			Razem
	małopolskie	opolskie	śląskie	
nastawienie na potrzeby klientów	0	0	4	4
znajomość prawa	0	1	3	4
stosowanie prawa	0	1	2	3
podejmowanie decyzji	0	1	0	1
myślenie strategiczne	0	0	0	0
kompetencje diagnostyczne	0	0	0	0
planowanie działania	0	1	5	6
optymalizacji kosztów	0	0	0	0
zarządzanie czasem	0	0	0	0
zarządzanie informacją	0	0	0	0
ewaluacja działań	4	0	2	6
umiejętność współpracy	2	1	0	3

nastawienie na jakość	0	2	3	5
otwartość na zmiany	0	0	2	2
nastawienie na zmiany	0	0	0	0
przedsiębiorczość	1	0	0	0
przestrzeganie etyki zawodowej	0	0	1	1
technologia ICT	7	1	3	11
komunikowanie się	1	0	0	1
promocja	0	0	0	0
reprezentowanie	0	0	0	0
kierowanie konfliktem	0	0	0	0
asertywność	0	0	0	0
kultura osobista	0	0	0	0
kreatywność	0	1	3	4
samoocena pracownika	0	0	1	1
ocena pracownika	0	0	0	0
wiedza merytoryczna (np. o walorach regionu...)	3	14	11	28
projektowanie procesu nauczania	9	31	31	71
nowoczesne metody nauczania (np. case study, coaching, benchmarking...)	1	3	7	11
motywowanie do aktywnego działania	0	1	0	1
nowoczesne ocenianie (np. ocenianie kształtującego)	1	18	14	33
uczenie uczenia się	1	0	4	5
podstawa programowa zawodu	1	5	4	10
egzamin zawodowy	5	17	13	35
radzenie sobie ze stresem	0	0	0	0
inne	12	16	26	54
Razem	48	113	139	300

Wniosek 16.

a) W przypadku 123 form doskonalenia (z pominięciem kursów kwalifikacyjnych) wskazano 300 treści szczegółowych, w tym 54 „inne”. Zatem wydawać by się mogło, że od 2 do 3 treści programowych przypada na każdą notatkę o formie doskonalenia. Tym samym autorzy notatki mają trudny do dokonania wybór, które treści programowe do niej wybrać, by zainteresować klienta daną formą doskonalenia.

b) Formy doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu są skierowane przede wszystkim na doskonalenie procesu dydaktycznego, a nie pogłębianie wiedzy merytorycznej z tychże przedmiotów wynikającej szczególnie z nowych potrzeb pracodawców. Najczęściej wskazywanymi wśród 300 propozycji treści programowych, czyli tworzące swoisty priorytet, są:

- projektowanie procesu nauczania (71 wskazań),
- egzamin zawodowy (35),
- nowoczesne ocenianie (33),
- wiedza merytoryczna (28),
- nowoczesne metody nauczania (11),
- technologia ICT (11),

- podstawa programowa zawodu (10),
- ewaluacja działań (6),
- planowanie działania (6).

c) wyodrębniony wyżej priorytet dzieli się na dwie grupy treści programowych związanych z:

- procesem nauczania,
- wiedzą przedmiotową.

d) Wśród prezentowanych treści nigdy nie zwraca się uwagi na:

- myślenie strategiczne,
- kompetencje diagnostyczne,
- optymalizację kosztów,
- zarządzanie czasem,
- zarządzanie informacją,
- nastawienie na zmiany,
- promocja,
- reprezentowanie,
- kierowanie konfliktem,
- asertywność,
- kulturę osobista,
- ocenę pracownika,
- radzenie sobie ze stresem.

Treści zarejestrowane dzięki otwartej kategorii „inne” przedstawia po skategoryzowaniu:

Tabela 10b. Analiza częstości występowania innych niż omówione w Tabeli 10a treści programowych w notatce o formie doskonalenia wg województw na tle liczby 123 form doskonalenia (bez kursów kwalifikacyjnych).

Treść programowa	Rozkład treści wg województw			Razem
	małopolskie	opolskie	śląskie	
Reforma programowa, zmiany systemowe, także w szkole zawodowej	1	8	4	13
Programy nauczania, programy modułowe	0	5	4	9
Kompetencje kluczowe (język obcy...)	1	0	3	4
Podział zawodów na kwalifikacje	1	0	0	1
Stáže, stáže zagraniczne, współpraca zagraniczna	4	0	0	4
Ewaluacja wewnętrzna, programy naprawcze	5	0	2	7
Pomiar dydaktyczny, planowanie wynikowe	0	3	7	10
Pedagogika, wychowanie	0	0	2	2
Rozwiązywanie problemów	0	0	1	1

Kształcenie ustawiczne, elearning	0	0	3	3
Razem	12	16	26	54

Wniosek 17.

a) Treści „innych” niż przewidziane w kategoriach jest stosunkowo wiele (54 na 300 treści).

b) Zdecydowana liczba wskazanych treści „innych” dotyczy propozycji zgłoszonych w województwach opolskim i śląskim (odpowiednio po 16, 26). Liczbę pozostałych wyczerpuje liczba „innych” z województwa małopolskiego, niewiele mniejsza niż w województwie opolskim.

c) Ważniejszymi są:

- reforma programowa, zmiany systemowe, także w szkole zawodowej (13 wskazań),
- pomiar dydaktyczny, planowanie wynikowe (10),
- programy nauczania, programy modułowe (9),
- ewaluacja wewnętrzna, programy naprawcze (7).

d) Również w tym przypadku powyższe treści tworzą dwie takie same grupy treści programowych, jak wskazane we wniosku 16.c, a związanych z:

- procesem nauczania,
- wiedzą przedmiotową.

W arkuszu „Analizy...” (zob. Zał. 1) znajdował się jeszcze *punkt 2.*, dotyczący możliwości wyłonienia obserwacji „innej informacji o formie doskonalenia” zawartej w notatce o formie, która by nie podpadały pod jakąkolwiek kategorię wskazaną w *punkcie 1.* tegoż „Arkusza...”.

Jednak w trakcie analizy 163 form doskonalenia nie zaistniała ani jeden raz potrzeba skorzystania z możliwości, którą dawała kategoria „Inne...” w *punkcie 2.*

Wniosek 18.

Kategorie analizy informacji prezentowanej w notatce o programie form doskonalenia zawarte w *punkcie 1.* „Arkusza...” wyczerpywały rodzaje informacji uwzględnianych w tejże notatce.

4. Elementy diagnozy doskonalenia nauczycieli w kontekście wdrażania aktualnej reformy edukacji kształcenia ogólnego w 2012 roku w szkołach ponadgimnazjalnych oraz nowej matury w 2015 roku w kontekście doskonalenia nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodów.

Rozpoczęta właściwie 23 grudnia 2008 r. nowa reforma polskiej edukacji, podpisaniem przez p. minister K. Hall rozporządzenia w sprawie nowej podstawy kształcenia ogólnego pociągnęła za sobą wiele następnych zmian i związanych z nimi ofert doskonalenia nauczycieli oferowanymi przez publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli, poczynając od 2009 r. Te propozycje najpierw oferowano nauczycielom wychowania przedszkolnego oraz nauczycielom z I i III etapów edukacyjnych. W 2012 r. rozpocznie się wdrażanie reformy na II i IV etapach edukacyjnych, a konsekwencji zmienionej matury w trzy lata później (2015 r.). Sukces jej wdrażania w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych zależeć będzie nie tylko od nauczycieli kształcenia ogólnego, ale także zawodowego. Szkoła zawodowa musi stanowić spójny organizm. W doskonaleniu oferowanym nauczycielom kształcenia ogólnego nt. reformy edukacji mogą brać udział wszyscy zainteresowani nauczyciele. Mimo to w ofertach doskonalenia występują także propozycje nt. reformy edukacji dla nauczycieli kształcenia zawodowego.

Analizując diagnozowane 163 formy doskonalenia oferowane środowisku oświatowemu w roku szkolnym 2010/2011 przez 72 publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli w województwach mazowieckim, opolskim i śląskim możemy także pozyskać informację o doskonaleniu nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu w kontekście wdrażania nowej podstawy programowej dla kształcenia ogólnego w 2012 roku w szkołach ponadgimnazjalnych oraz nowej matury w 2015 roku.

Ogląd treści programowych form doskonalenia przedstawiany w Tabelach 10a i 10b pozwala zaobserwować, które z nich związane są z wybranymi wyzwaniami, czy też wybranymi zagadnieniami aktualnej reformy edukacji.

Stanowią one wybór treści programowych form doskonalenia, których użyto w notatkach reklamujących te 163 analizowane formy doskonalenia, by zwrócić m.in. uwagę na ich aktualność i wagę dla środowiska oświatowego i sprzyjać jednocześnie wdrażaniu reformy w 2012 r. w szkołach ponadgimnazjalnych i przyszłej matury w 2015 r.:

- reforma programowa, zmiany systemowe, także w szkole zawodowej,
- podstawa programowa, także zawodu,
- programy nauczania, programy modułowe,
- kompetencje kluczowe (w *sparafrazowaniu*: język obcy, umiejętność współpracy, przedsiębiorczość, ICT, komunikowanie się, myślenie matematyczne, naukowe, rozwiązywanie problemów, uczenie uczenia się...)
- nowe ujęcie kwalifikacji zawodowych,
- staże, staże zagraniczne, współpraca zagraniczna,
- egzamin zawodowy,

- ewaluacja wewnętrzna, programy naprawcze,
- pomiar dydaktyczny, planowanie wynikowe, które może zapewnić szczególnie ważną w obecnej reformie indywidualizację nauczania – uczenia się każdego ucznia.

Towarzyszące tym treściom w Tabelach 10a i 10b rozkłady częstości ich występowania w notatkach o formach doskonalenia pozwalają na ich połączenie i zaprezentowanie w nowej Tabeli 11.

Tabela 11. Wyzwania (zagadnienia) aktualnej reformy edukacji w treściach form doskonalenia.

Wyzwania (zagadnienia) aktualnej reformy edukacji	Rozkład wyzwań (zagadnień) aktualnej reformy wg województw			Razem
	małopolskie	opolskie	śląskie	
reforma programowa, zmiany systemowe, także w szkole zawodowej	1	8	4	13
podstawa programowa, także zawodu	1	5	4	10
programy nauczania, programy modułowe	0	5	4	9
kompetencje kluczowe (język obcy, umiejętność współpracy, przedsiębiorczość, ICT, komunikowanie się, myślenie matematyczne, naukowe, rozwiązywanie problemów, uczenie się...)	13	3	17	33
nowe ujęcie kwalifikacji zawodowych	1	0	0	1
staże, staże zagraniczne, współpraca zagraniczna	4	0	0	4
egzamin zawodowy	5	17	13	35
ewaluacja wewnętrzna, programy naprawcze	5	0	2	7
pomiar dydaktyczny, planowanie wynikowe	0	3	7	10
Razem	30	41	51	122

Wniosek 19.

Placówki doskonalenia zapewniły warunki nauczycielom teoretycznych przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu, by mogli pozyskiwać nowe informacje, rozmawiać ze sobą na ich temat, wymieniać się doświadczeniem i w konsekwencji pogłębiać swoje kompetencje szczególnie w zakresie:

- a) reformy programowej, zmian systemowych, także w szkole zawodowej na 13-tu formach doskonalenia,

- b) podstawy programowej, także zawodu na 10 formach,
- c) programów nauczania, programów modułowych na 9 formach,
- d) przede wszystkim egzaminu zawodowego (35 form) i kompetencji kluczowych (33 formy), które stanowią trzon ośmiu umiejętności¹, w które ma wyposażać każdego ucznia każda szkoła ponadgimnazjalna, a więc także zawodowa,
- e) także pomiaru dydaktycznego, planowania wynikowego (10 form), czy powiązanej z pomiarem ideowo ewaluacji wewnętrznej, która powinna doprowadzić do wdrożenia programów naprawczych również w obszarze efektów na egzaminach zewnętrznych, a więc szczególnie przyszłej maturze (2015 r.), czy egzaminie zawodowym.

Wniosek 20.

Wśród treści omawianych na formach pojawiają się też „jaskółki” – problematyka europejskiego patrzenia na zagadnienia – kwalifikacji zawodowych (1 forma), czy wartościowych praktyk zawodowych, szczególnie zagranicznych (4 formy).

Wniosek 21.

- a) Problematyka obecnej reformy najkorzystniej występuje w roku szkolnym 2010/2011 w treściach form doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu w województwie śląskim, a najslabiej małopolskim.
- b) Różnica między licznością treści związanych z reformą i występujących w notatkach o formach jest praktycznie stała między kolejnymi województwami (odpowiedni wzrost o 10 lub 11).

Wniosek 22.

Przedstawione związki między aktualną reformą a ofertą placówek doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu na 2 lata przed „wejściem” reformy do ich szkół stanowią pozytywny krok w przygotowywaniu tych szkół do uzyskania sukcesu we wdrażaniu tej reformy nadchodzącej przyszłości.

Niżej prezentujemy tematy 10 form doskonalenia powiązanych z tematyką reformy spośród 163 diagnozowanych:

- Założenia do zmian w ustroju szkolnym w Polsce, z uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego (*województwo opolskie*),
- Kierunki rozwoju kształcenia zawodowego i ustawicznego w kontekście egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe (*województwo małopolskie*),
- Edukacja ekonomiczna w nowej podstawie programowej (*województwo śląskie*),

¹ czytanie, myślenie matematyczne, myślenie naukowe (rozwiązywanie problemów, formułowania wniosków), komunikowanie się, posługiwanie się ICT, wyszukiwanie, selekcjonowanie i krytyczna analiza informacji, rozpoznawanie własnych potrzeb edukacyjnych oraz uczenie się, praca zespołowa.

- Jak należy rozumieć wymagania szczegółowe zapisane w nowej podstawie programowej w zawodach rolniczych (*województwo opolskie*),
- Wybór, modyfikacja i opracowanie przez szkoły własnych programów nauczania (*województwo śląskie*),
- Kształcenie umiejętności kluczowych uczniów na lekcjach przedmiotów zawodowych (*województwo śląskie*),
- Stosowanie zasad pomiaru dydaktycznego warunkiem dobrego oceniania (*województwo opolskie*),
- Od planowania wynikowego do konstruowania zadań w ocenianiu wewnętrznym na potrzeby oceniania zewnętrznego (*województwo opolskie*),
- Język obcy jako element kształcenia zawodu (*województwo śląskie*),
- Plan naprawczy szkoły w oparciu o wyniki egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe (*województwo śląskie*).

5. Podsumowanie

W województwach małopolskim, opolskim i śląskim działa 20 publicznych i 63 niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli. Każda z nich figuruje w internetowej bazie szkół i placówek prowadzonej przez odpowiednie Kuratorium Oświaty w Krakowie, Opolu i Katowicach dla terenu własnego województwa.

Wnioski szczegółowe zostały sformułowane w kolejnych częściach *Raportu* w oparciu o przegląd i analizę informacji o formach doskonalenia, przeznaczonych do realizacji w roku szkolnym 2010/2011 i prezentowanych na stronach internetowych 72 publicznych i niepublicznych placówek doskonalenia. Te 72 placówki to wszystkie z rejonu ww. województw, które w okresie kwiecień – maj 2011 r. posiadały aktywne strony internetowe.

1. Nauczyciele mają dostęp w Internecie do oferty każdej z 20 publicznych placówek doskonalenia nauczycieli i 52 placówek niepublicznych.

Z budowy oferty doskonalenia w tychże województwach na rok 2010/2011 wynikają następujące uogólnienia:

2. Na internetowych stronach publicznych placówek doskonalenia nauczycieli z analizowanych województw znajduje się stale dostępna oferta całoroczna lub na kolejne miesiące, czy też okazjonalna dla nauczycieli, tak szkolnictwa ogólnego, jak i zawodowego.

3. Wśród propozycji form doskonalenia dla nauczycieli oferowanych w 3 analizowanych województwach, liczba propozycji przeznaczonych wyłącznie dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych, jak i nauczycieli (instruktorów) praktycznej nauki zawodu jest stosunkowo niewielka (163 propozycje). W ofertach bezwzględnie dominują propozycje doskonalenia uniwersalnego dla wszystkich nauczycieli szkół zawodowych bez określania konkretnej branży. Przygotowały je przede wszystkim publiczne placówki doskonalenia nauczycieli (79% oferty). Jeśli statystyczna placówka publiczna przygotowuje 6 propozycji, to co druga statystyczna placówka niepubliczna oferuje 1 – 2 takie formy doskonalenia. Propozycja „śląska” jest liczniejsza od „opolskiej”, a ta – od „małopolskiej”. W województwie opolskim placówki niepubliczne nie posiadają żadnej oferty dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu. Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kluczborku, Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku, Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli to wojewódzcy potentaci. Ich oferta stanowi połowę wszystkich propozycji (80) dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu. Ponadto skupiają one łącznie prawie 2/3 oferty placówek takiego rodzaju. Niepubliczni „potentaci” wojewódzcy to Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli „PEDAGOG” w Tarnowskich Górach i Krakowski Instytut Rozwoju Edukacji. Te dwie placówki skupiają łącznie 1/3 oferty 52 placówek niepublicznych.

4. W dostępnej ofercie dominują warsztaty (59 na 163). Kolejno pod względem ilości występują kursy kwalifikacyjne (40/163), potem - kursy doskonalące (28/163), a na czwartym

– konferencje (17/163). W niewielkim stopniu uwzględniono rady pedagogiczne. Seminaria stanowią jedną z najmniej licznych grup form. Natomiast konwersatoria są całkowicie zapomnianym rodzajem formy doskonalenia. Trzy preferowane rodzaje form – warsztaty, kursy kwalifikacyjne i kursy doskonalące – stanowią prawie 80% propozycji (127/163). Jednak co czwarta forma to kurs kwalifikacyjny (pedagogiczny dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu). Zaproponowano ich ogółem aż 40.

5. Najbardziej zrównoważoną pod względem rodzajów form ofertę zaproponowano w województwie śląskim. O obrazie oferty małopolskiej decydują kursy kwalifikacyjne, a opolskiej – warsztaty. Natomiast oferta opolska to oferta najbardziej zróżnicowana pod względem beneficjentów. W ofercie małopolskiej, czy szczególnie śląskiej dominują formy uniwersalne - bez ukierunkowania na konkretną branżę.

6. Zaledwie 9% propozycji (15/163), to formy dla nauczycieli uczących uczniów dla branży gastronomicznej, turystycznej i hotelarskiej. Podzieliły się nimi po „równo” placówki śląskie i opolskie, czyli żadnej takiej formy nie zaproponowano w Małopolsce. *

7. W ofercie dominuje propozycja uniwersalna dla nauczycieli szkolnictwa zawodowego (114/163). Zaledwie jedną formę (w województwie opolskim) w analizowanych ofertach placówek doskonalenia przeznaczono dla kadry kierowniczej szkół zawodowych. Formy przeznaczone wyłącznie dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu są rzadsze niż formy dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych (18/163). Adresatami co piątej formy dopiero są nauczyciele teoretycznych przedmiotów zawodowych (30 /163).

8. W ofertach województw małopolskiego i śląskiego starano się zróżnicować propozycje form, zwracając uwagę najpierw na klienta uniwersalnego, potem na nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych, dalej na nauczycieli praktycznej nauki zawodu. W obu tych województwach nie przygotowano żadnej propozycji wyłącznie dla kadry kierowniczej szkół zawodowych.

9. W ofercie dominują formy płatne. Formy bezpłatne dla uczestnika lub płatne przez szkołę są częstsze w województwie opolskim, niż małopolskim i śląskim. Choć ważną informacją dla nauczyciela dokonującego wyboru formy doskonalenia jest jej cena, to informacji tej brakuje, aż dla co trzeciej propozycji. Formy doskonalenia kierowane wyłącznie do nauczycieli związanych z branżą hotelarską i turystyczną to formy o wysokim koszcie dla uczestnika, czego dowodzą przykłady cen: kurs barmański (210 zł), warsztaty baristyczne (360 zł), kurs Carvingu I stopnia (520 zł).

10. W zdecydowanej liczbie przypadków proponowanych form brakuje informacji o terminach ich realizacji (wiąże się to z faktem, że formy są uruchamiane niemal zawsze po zebraniu się grupy). Całkowicie brakuje terminów form w województwie małopolskim. Przypadki podania terminu są dwukrotnie częstsze w województwie opolskim niż śląskim.

11. Najczęściej oferowanymi formami są formy o bardzo krótkim czasie szkolenia – do 10 godz. Formy trwające do 10 godzin są w ofercie dwukrotnie częstsze niż formy trwające od 11 do 20 godzin, a te prawie czterokrotnie częstsze niż formy powyżej 20 godzin, jeśli wyliczy się z ich liczby długoterminowe kursy kwalifikacyjne. Formy długoterminowe – nie będące kursami kwalifikacyjnymi – to formy nieliczne (10/163; zaledwie 10 form na 72 placówki).

12. Zawsze formy doskonalenia posiadają określony temat. Prawie co trzecia forma zawiera w notatce o niej określone cele; jednak rzadko dzieje się tak w województwie śląskim, a incydentalnie w małopolskim. W przypadku dwóch trzecich form w notatce podawane są treści programowe (109/163). Jednak szeroki wykaz treści programowych podawany jest dziesięciokrotnie rzadziej niż wybór przykładów treści. Na przykłady dobrej praktyki wskazuje się tylko w co piątej formie (22% form). Wszystkie formy dla nauczycieli ze szkolnictwa zawodowego realizowane są w analizowanych trzech województwach w całości w instytucjach szkolących. Żadna nie jest realizowana w przedsiębiorstwie lub w przedsiębiorstwie i instytucji szkolącej.

13. Informację o edukatorach, często jest sprowadzona do podania tylko nazwiska edukatora (42%). Wydaje się, że żaden ze wskazanych edukatorów nie jest przedstawicielem pracodawców. Incydentalnie informację o edukatorach podaje się w województwie małopolskim. Najczęściej jest ona podawana w województwie opolskim.

14. W przypadku form doskonalenia, które nie są kursami kwalifikacyjnymi notatka o nich zawiera przeciętnie od 2 do 3 treści programowych. Wskazywane treści najczęściej wiążą się w obecnym roku szkolnym (2010/2011) kolejno pod względem częstości z projektowaniem procesu nauczania, egzaminem zawodowym, nowoczesnym ocenianiem, wiedzą merytoryczną, nowoczesnymi metodami nauczania, technologią ICT, czy też podstawą programową zawodu, ewaluacją działań, czy planowaniem działania. Ważniejszymi są też reforma programowa, zmiany systemowe, także w szkole zawodowej, pomiar dydaktyczny, planowanie wynikowe, programy nauczania, programy modułowe, ewaluacja wewnętrzna, programy naprawcze.

15. Wśród prezentowanych treści nigdy nie zwraca się uwagi na: myślenie strategiczne, kompetencje diagnostyczne, optymalizację kosztów, zarządzanie czasem, zarządzanie informacją, nastawieniem na zmiany, promocję, reprezentowanie, kierowanie konfliktem, asertywność, kulturę osobistą, ocenę pracownika, czy radzeniem sobie ze stresem.

16. Problematyka obecnej reformy najkorzystniej występuje w roku szkolnym 2010/2011 w treściach form doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu w województwie śląskim, a najslabiej małopolskim. Placówki doskonalenia zapewniły warunkom nauczycielom teoretycznych przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu, by mogli pogłębiać swoje kompetencje szczególnie w zakresie reformy programowej, zmian systemowych, także w szkole zawodowej, podstawy programowej, programów nauczania, programów modułowych, a przede wszystkim egzaminu zawodowego i kompetencji kluczowych, które stanowią trzon ośmiu umiejętności, w które każda szkoła ponadgimnazjalna ma wyposażyć każdego ucznia, także pomiaru dydaktycznego, planowania wynikowego, czy powiązanej z pomiarem ideowo ewaluacji wewnętrznej, która powinna doprowadzić do wdrożenia programów naprawczych także w obszarze „Efekty pracy szkoły...” na egzaminach zewnętrznych, a więc szczególnie przyszłej maturze (2015 r.), czy egzaminie zawodowym. Jako „jaskółki” pojawiły się problematyka europejskiego patrzenia na zagadnienia kwalifikacji zawodowych, czy wartościowych praktyk zawodowych, szczególnie zagranicznych. Przedstawione związki między aktualną reformą a ofertą placówek doskonalenia dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu na 2 lata przed „wejściem” reformy do ich szkół stanowią pozytywny krok na przód w przygotowywaniu tych szkół do uzyskania sukcesu we wdrażaniu tej reformy.

Załączniki

- Załącznik 1. Arkusz analizy informacji o programie formy doskonalenia zawodowego dla nauczycieli przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu.
- Załącznik 2. Zestawienie liczbowe form doskonalenia oferowanych nauczycielom przedmiotów zawodowych i nauczycielom (instruktorom) praktycznej nauki zawodu w województwach *małopolskim*, *opolskim* i *śląskim* przez publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli.
- Załącznik 3. Lista 163 analizowanych form doskonalenia zawodowego dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu.

**Arkusz analizy informacji
o programie formy doskonalenia zawodowego
dla nauczycieli przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu.**

Cel: pozyskanie informacji o prezentowanych w notkach informacyjnych elementach programów form doskonalenia, ważnych ze względów promocyjnych/potrzeb adresata formy.

Plan analizy

1. Informacje organizacyjne o formie doskonalenia.

a) województwo

b) instytucja organizująca:

c) rodzaj formy:

- warsztaty – tak nie
- kurs doskonalący – tak nie
- seminarium – tak nie
- konwersatorium – tak nie
- konferencja – tak nie
- inne (jakie?)

d₁) beneficjent

- uczący kadry dla branży gastronomicznej, hotelarskiej i turystycznej – tak nie
- uczący kadry dla innej wyraźnie wskazanej branży – tak nie
- uczący kadry dla ww. i innych wyraźnie wskazanych branż – tak nie
- uczący kadry dla dowolnych branż – tak nie

d₂) beneficjent

- tylko kadra kierownicza – tak nie
- tylko nauczyciele teoretycznych przedmiotów zawodowych – tak nie
- tylko nauczyciele praktycznej nauki zawodu – tak nie
- każdy z ww. beneficjentów – tak nie

e) cena:

f) terminy realizacji:

- dokładne daty – tak nie

g) zawartość informacji merytorycznej w notatce o formie w ofercie instytucji doskonalącej:

- temat – tak nie
- cele – tak nie
- treści programowe:
 - przykłady treści programowych – tak nie
 - szeroki wykaz treści programowych – tak nie
 - przykłady dobrej praktyki – tak nie
- miejsce realizacji szkolenia:
 - tylko w instytucji szkolącej – tak nie
 - tylko w przedsiębiorstwie – tak nie
 - w instytucji szkolącej i przedsiębiorstwie – tak nie
- informacja o edukatorach:
 - tak nie
 - jeśli tak, to czy są wśród nich wskazani przedstawiciele pracodawców – tak nie
- czas trwania formy:
 - do 10 godz. – tak nie
 - od 11 do 20 godz. – tak nie
 - powyżej 20 godz. – tak nie

h) treści programowe:

L.p.	Kategoria z zakresu:	Zachodzenie	Uwaga
1.	nastawienia na potrzeby klientów	tak ☐ nie ☐	
2.	znajomości prawa	tak ☐ nie ☐	
3.	stosowania prawa	tak ☐ nie ☐	
4.	podjmowania decyzji	tak ☐ nie ☐	
5.	myślenia strategicznego	tak ☐ nie ☐	
6.	kompetencji diagnostycznych	tak ☐ nie ☐	
7.	planowania działania	tak ☐ nie ☐	
8.	optymalizacji kosztów	tak ☐ nie ☐	
9.	zarządzania czasem	tak ☐ nie ☐	
10.	zarządzania informacją	tak ☐ nie ☐	
11.	ewaluacji działań	tak ☐ nie ☐	
12.	umiejętności współpracy	tak ☐ nie ☐	
13.	nastawienia na jakość	tak ☐ nie ☐	
14.	otwartości na zmiany	tak ☐ nie ☐	
15.	nastawienia na zmiany	tak ☐ nie ☐	
16.	przedsiębiorczości	tak ☐ nie ☐	
17.	przestrzegania etyki zawodowej	tak ☐ nie ☐	
18.	technologii ICT	tak ☐ nie ☐	
19.	komunikowania się	tak ☐ nie ☐	
20.	promocji	tak ☐ nie ☐	
21.	reprezentowania	tak ☐ nie ☐	
22.	kierowania konfliktem	tak ☐ nie ☐	
23.	asertywności	tak ☐ nie ☐	
24.	kultury osobistej	tak ☐ nie ☐	
25.	kreatywności	tak ☐ nie ☐	
26.	samooceny pracownika	tak ☐ nie ☐	
27.	oceny pracownika	tak ☐ nie ☐	
28.	wiedzy merytorycznej (np. o walorach regionu...)	tak ☐ nie ☐	
28.	projektowania procesu nauczania	tak ☐ nie ☐	
29.	nowoczesnych metod nauczania (np. case study, coaching, benchmarking...)	tak ☐ nie ☐	
30.	motywowania do aktywnego działania	tak ☐ nie ☐	
31.	nowoczesnego oceniania (np. oceniania kształtującego)	tak ☐ nie ☐	
32.	uczenia uczenia się	tak ☐ nie ☐	
32.	podstawy programowej zawodu	tak ☐ nie ☐	
33.	egzaminu zawodowego	tak ☐ nie ☐	
34.	radzenia sobie ze stresem	tak ☐ nie ☐	
35.	inne (jakie?)	tak ☐ nie ☐	

2. Inne informacje o formie doskonalenia

.....

Kraków, dn.

.....

Podpis

**Zestawienie liczbowe form doskonalenia
oferowanych nauczycielom przedmiotów zawodowych i nauczycielom (instruktorom)
praktycznej nauki zawodu w województwach *małopolskim, opolskim i śląskim*
przez publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli.**

Małopolska

Placówki publiczne

Lp.	Nazwa	Adres internetowy	Oferta	Oferta dla NPZiI PNZ (liczba)
1.	Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli	www.mcdn.edu.pl	dostępna	18
2.	Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli Gloker w Krakowie	gloker.edu.pl	dostępna	1
3.	Powiatowe Centrum Edukacji w Gorlicach	pcegorlice.pl (informacje dostępne w kopii Google'i)	dostęp do kopii	0

Uwaga: NPZiPNZ – nauczyciele przedmiotów zawodowych i instruktorów praktycznej nauki zawodu; czwarta placówka publiczna - Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie - została zlikwidowana

Placówki niepubliczne

Lp.	Nazwa	Adres internetowy	Oferta	Oferta dla NPZiI PNZ (liczba)
1.	Krakowski Instytut Rozwoju Edukacji	instytut-kire.info	dostępna	3
2.	Galiczyjskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie	www.gce.krakow.pl	dostępna	2
3.	Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli "Oświata" w Krakowie	oswiata.krakow.pl	dostępna	2
4.	Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli - CENTRUM EDUKACYJNE IDEA w Krakowie	www.cnja.com.pl	dostępna	2
5.	Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli przy Małopolskim Centrum Edukacji w Nowym Targu	nauczyciele.edu.pl	dostępna	2
6.	Beskidzkie Niepubliczne Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Suchoj Beskidzkiej	www.bncdn.pl	dostępna	1

7.	Małopolskie Niepubliczne Centrum Szkolenia Nauczycieli w Krakowie	www.mncsz.pl	dostępna	1
8.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli Grawena-edu w Krakowie	www.grawena.edu.pl	brak	0
9.	Krakowskie Centrum Doskonalenia Kadr Oświatowych	http://kcdko.internetdsl.pl	brak dostępu - tylko poprzez formularz kontaktowy	?
10.	Ośrodek Szkoleń Systemowych Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie	oss.az.pl strona nie jest aktywna	brak dostępu	?
11.	Ośrodek Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców w Libiążu	www.libiaz.ksw.pl	brak dostępu	?
12.	Niepubliczne Centrum Edukacji Kubajak w Krzeszowicach	www.nce.kubajak.pl	brak dostępu	?
13.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "SYSTEM" w Nowym Sączu	www.e-ratownictwo.pl	dostępna	0
14.	Instytut Doskonalenia Nauczycieli i Kadr EDUKACJA w Chrzanowie	www.tozch.edu.pl/idnik	dostępna	0
15.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "WENA" w Gorlicach	www.wena.szkozeniazawodo we.com.pl/	dostępna	0
16.	Regionalne Centrum Edukacji Europejskiej i Rozwoju Społecznego Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Kadr Oświatowych w Bobowej	www.akcent.bobowa.pl	dostępna	0
17.	Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli w Limanowej	www.nce.malopolska.pl	dostępna	0
18.	Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kadr Kierowniczych w Nowym Targu	www.zak.edu.pl	dostępna	0
19.	Akademia Edukacji w Krakowie	www.akademiaedukacji.eu	dostępna	0
20.	Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie	www.szkoły.jantos.pl/index. php/centrum-doskonalenia- nauczycieli	dostępna	0
21.	Centrum Edukacyjne Stowarzyszenia Chrześcijańskich Dzieł Wychowania w Krakowie	www.schdw.org.pl	dostępna	0
22.	Centrum Kształcenia Podyplomowego dla Nauczycieli LINMED w Krakowie	www.linmed.com.pl	dostępna	0
23.	Centrum Szkoleniowe Fundacji Homo Homini im. K. de Foucauld MARABUT w Krakowie	homohomini.org	dostępna	0

24.	Eduskrypt.pl w Krakowie	www.eduskrypt.pl	dostępna	0
25.	Instytut Kształcenia Nauczycieli "Progres" w Krakowie	www.ikn.org.pl	dostępna	0
26.	Małopolski Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli przy Ośrodku Twórczej Edukacji Kangur w Krakowie	www.kangur.edu.pl/mnodn	dostępna	0
27.	Niepubliczny Instytut Kształcenia Nauczycieli Wydawnictwa Edukacyjnego w Krakowie	www.we.pl	dostępna	0
28.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "MENOS" w Krakowie	www.semeks.com.pl	dostępna	0
29.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "Pocieszka" przy Polskim Instytucie Psychoterapii Integratywnej w Krakowie	www.pocieszka.pl	dostępna	0
30.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli EUROKREATOR w Krakowie	www.eurokreator.eu	dostępna	0
31.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli MENSANA w Krakowie	www.mensana.pl	dostępna	0
32.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli przy Centrum Jana Pawła II "Nie lękajcie się!"	janpawel2.pl	dostępna	0
33.	Ośrodek Doskonalenia Ustawicznego Centrum IB sp z oo w Krakowie	ibc.edu.pl	dostępna	0
34.	Ośrodek Kształcenia Ustawicznego Nauczycieli w Krakowie	www.pspp.pl	dostępna	0

Uwaga: NPZiPNZ – nauczyciele przedmiotów zawodowych i instruktorów praktycznej nauki zawodu

Opolskie

Placówki publiczne

Lp.	Nazwa	Adres internetowy	Oferta	Oferta dla NPZiIP NZ (liczba)
1.	Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kluczborku	www.podn.klucznet.pl	dostępna	43
2.	Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Informatycznego i Politechnicznego w Opolu	www2.wodip.opole.pl	dostępna	8
3.	Miejski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Opolu	www.modn.opole.pl	dostępna	5
4.	Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Opolu	www.wom.opole.pl	dostępna	1

5.	Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Głubczycach	www.podnglubczyce.pl	dostępna	1
6.	Centrum Doskonalenia Nauczycieli WZDZ (Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego) w Opolu	www.wzdz.opole.pl	dostępna	1
7.	Opolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli Niemieckiego Towarzystwa Oświatowego w Opolu	www.dbg.org.pl	dostępna	0

Uwaga: NPZiPNZ – nauczyciele przedmiotów zawodowych i instruktorów praktycznej nauki zawodu

Placówki niepubliczne

Lp.	Nazwa	Adres internetowy	Oferta	Oferta dla NPZiPNZ (liczba)
1.	Instytut Edukacji i Ekonomii Centrum doskonalenia nauczycieli w Brzegu	www.instyttedukacji.com	dostępna	0
2.	Ośrodek Szkolenia i Rozwoju "Prymus" w Oleśnie	www.prymusolesno.republika.pl	dostępna	0
3.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "Homo Creator" w Opolu	http://www.homocreator.pl/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=8&Itemid=89	dostępna	0
4.	Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej Oddział Opole	www.opole.frdl.pl	dostępna	0
5.	Opolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli EDUKATOR Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli Towarzystwa Wiedzy Powszechnej	twp.opole.pl	dostępna	0
6.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "ORBILIUSZ II w Brzegu	www.nodn.brzeg.prv.pl strona nie działa	brak dostępu	?
7.	Zakład Doskonalenia Nauczycieli ATUT w Brzegu	brak strony internetowej	brak dostępu	?

Uwaga: NPZiPNZ – nauczyciele przedmiotów zawodowych i instruktorów praktycznej nauki zawodu

Śląskie

Placówki publiczne

Lp.	Nazwa	Adres internetowy	Oferta	Oferta dla NPZii PNZ (liczba)
1.	Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej "WOM" w Rybniku	www.wom.edu.pl	dostępna	19
2.	Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "WOM" w Katowicach	www.womkat.edu.pl	dostępna	11
3.	Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "WOM" w Częstochowie	www.womczest.edu.pl	dostępna	9
4.	Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "WOM" w Bielsku-Białej	wombb.edu.pl	dostępna	4
5.	Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Sosnowcu	www.cdnsosnowiec.edu.pl	dostępna	3
6.	CKK Aktin w Sosnowcu	www.aktin.pl	dostępna	2
7.	Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny Metis w Katowicach	www.metis.pl	dostępna	1
8.	Samorządowy Ośrodek Doskonalenia w Częstochowie	sod.ids.czest.pl	dostępna	1
9.	Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Wodzisławiu Śląskim	podn.wodzislaw.pl	ostępna	1
10.	Gliwicki Ośrodek Metodyczny	www.gom.gliwice.pl	dostępna	0

Uwaga: NPZiiPNZ – nauczyciele przedmiotów zawodowych i instruktorów praktycznej nauki zawodu

Placówki niepubliczne

Lp.	Nazwa	Adres internetowy	Oferta	Oferta dla NPZii PNZ (liczba)
1.	Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli "PEDAGOG" w Tarnowskich Górach	www.kursysilesia.pl	dostępna	9
2.	Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli LIDER w Zawierciu	www.odnzawiercie.com.pl	dostępna	3
3.	Centrum Doskonalenia Nauczycieli PROFESJA w Katowicach	www.profesja.edu.pl	dostępna	2
4.	Centrum Doskonalenia Kadr Oświatowych w Gliwicach	www.nowator.edu.pl	dostępna	2
5.	Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kadr Kierowniczych w Tarnowskich Górach	www.zak.edu.pl	dostępna	2

6.	Centrum Doskonalenia Umiejętności Nauczycielskich Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Katowicach	www.cdun.katowice.zdz.pl	dostępna	2
7.	Śląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "Oświata" w Katowicach	www.oswiata.slask.pl	dostępna	1
8.	ODN Edukator Ryszard Woźnica w Gliwicach	www.odn.warszawa.pl	dostępna	0
9.	Ośrodek Szkoleniowy HELIOS w Rybniku	www.helios.edu.pl	dostępna	0
10.	Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli KANA w Gliwicach	www.kana.gliwice.pl	dostępna	0
11.	Śląska Szkoła Trenerów "Gniazdo" w Katowicach	www.fundacja-gniazdo.org	dostępna	0
12.	Centrum Doskonalenia Nauczycieli Ośrodka Szkolenia PRO COIG w Katowicach	www.procoig.com.pl	dostępna	0
13.	Zakład Elektronicznej Techniki Obliczeniowej w Katowicach Sp. z o.o w Katowicach ¹	szkolenia.zetokatowice.pl	dostępna	0
14.	Ośrodek Doskonalenia i Kształcenia Ustawicznego ELEMENTARZ w Łutowce	elementarz.edu.pl	dostępna	0
15.	Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli ACTIVE SCHO w Mikołowie	www.activeschool.pl	dostępna	0
16.	Ośrodek Edukacyjny Katolickiej Misji dla Niesłyszących w Bytomiu	www.oekmdn.effatha.pl	dostępna	0
17.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "Centrum" w Rybniku	www.nkjo.rybnik.pl	brak oferty	0
18.	Ośrodek Usług Oświatowych "Awans" w Lublińcu	www.awans.lubliniec.com	dostępna	0
19.	Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "Elpax" w Bytomiu	www.odn.elpax.pl	dostępna	0
20.	Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli ABAKUS w Rudzie Śląskiej	www.abakus-szkolenia.eu	brak dostępu	?
21.	Ośrodek Edukacji "NEOS" Piotr Brągiel w Częstochowie	Brak strony internetowej	brak dostępu	?
22.	Centrum Kształcenia Nauczycieli w Gliwicach	Brak strony internetowej	Brak dostępu	?

Uwaga: NPZiPNZ – nauczyciele przedmiotów zawodowych i instruktorów praktycznej nauki zawodu. ¹ wraz z ofertą Placówki Doskonalenia Nauczycieli "VOX MAGISTRI"

**Lista 165 analizowanych form doskonalenia zawodowego
dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu.**

Województwo małopolskie

1. Wewnątrzszkolna ewaluacja kształcenia zawodowego.
2. Kompetencje kluczowe w kształceniu zawodowym.
3. Wykorzystanie wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w przygotowaniu uczniów technikum do egzaminu.
4. Krajoznawstwo i turystyka w szkole.
5. Współpraca międzynarodowa w szkole zawodowej.
6. Metodyka tworzenia testów multimedialnych.
7. Projekt Leonardo da Vinci sposobem na realizację uczniowskich praktyk zawodowych za granicą.
8. Wykorzystanie wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w dydaktyce kształcenia zawodowego.
9. Wybrane metody aktywizujące w kształceniu zawodowym.
10. Pakiet Insert GT dla nauczycieli.
- 11 – 20. Kurs kwalifikacyjny pedagogiczny dla nauczycieli uczących teoretycznych przedmiotów zawodowych.
- 21 – 27. Kurs kwalifikacyjny pedagogiczny dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu.
28. Kurs kwalifikacyjny dla opiekunów praktyk zawodowych.
29. Zasady tworzenia programu naprawczego w zakresie podniesienia efektywności kształcenia zawodowego.
30. Darmowe programy typu CAD do wspomagania projektowania 2D i 3D.
31. Wewnątrzszkolna ewaluacja kształcenia zawodowego.
32. Kierunki rozwoju kształcenia zawodowego i ustawicznego w kontekście egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.

Województwo opolskie

33. Zmiany systemowe w szkolnictwie zawodowym.
34. Tworzenie programów nauczania.
35. Warsztaty metodyczne z zakresu konstruowania kryteriów do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe etapu praktycznego w zawodzie kucharz małej gastronomii.
36. Czy jakość wg norm ISO to konieczność w pracy nauczyciela?! Przygotowanie do egzaminu zawodowego – doskonalenie warsztatu pracy nauczyciela z uwzględnieniem nowej podstawy programowej w zawodzie technik agrobiznesu.
37. Założenia do zmian w ustroju szkolnym w Polsce, z uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego.
38. Analiza wyników egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w roku szkolnym 2010 w zawodach gastronomiczno-spożywczych.
39. Warsztaty z zakresu konstruowania kryteriów egzaminu zawodowego etapu praktycznego.

40. Analiza z komentarzem wyników egzaminu praktycznego potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie technik informatyk. Propozycja zadań naprawczych.
41. Analiza z komentarzem wyników egzaminów zawodowych potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodach: technik ekonomista, hotelarstwa, handlowiec.
42. HACCP – konieczność czy obowiązek wdrażania w zakładach produkujących żywność?
43. Aktualne podręczniki w przedmiotach zawodach – prezentacja Wydawnictwa REA.
44. Diagnoza potrzeb edukacyjnych w szkolnictwie zawodowym. Konstruowanie PSO z teoretycznych przedmiotów zawodowych.
45. Jakość i bezpieczeństwo żywności i żywienia w Polsce.
46. Sposoby wykonania zadań i ćwiczeń oraz dobór środków dydaktycznych do wyposażenia stanowisk pracy na lekcjach przedmiotów ekonomiczno-rolniczych w zawodach rolniczych.
47. Jak należy rozumieć wymagania szczegółowe zapisane w nowej podstawie programowej w zawodach rolniczych?
48. Ewaluacja osiągnięć ucznia na lekcjach przedmiotów ekonomiczno-rolniczych w zawodach rolniczych.
49. Cele operacyjne w zadaniach testowych.
50. Cele szczegółowe na lekcjach przedmiotów ekonomiczno-rolniczych.*
51. Konstruowanie zadań sprawdzających umiejętności opisane w standardach wymagań egzaminacyjnych.
52. Narzędzia pomiaru dydaktycznego w nauczaniu przedmiotów ekonomiczno-rolniczych w zawodach rolniczych.
53. Jak kształtować twórcze postawy na lekcjach przedmiotów ekonomiczno-rolniczych w zawodach rolniczych?
54. Podnoszenie jakości pracy nauczyciela przedmiotów ekonomiczno-rolniczych w zawodach rolniczych.
55. Wychowawczy wymiar programu nauczania z przedmiotów nauczania ekonomiczno-rolniczych.
56. Konstruowanie nauczycielskich planów pracy w nauczaniu przedmiotów ekonomiczno-rolniczych.
57. Planowanie dydaktyczne – plan wynikowy w nauczaniu przedmiotów ekonomiczno-rolniczych.
58. Jak opracować program autorski z przedmiotów ekonomiczno-rolniczych w zawodach rolniczych.
59. Struktura konspektu i scenariusze lekcji.
60. Metody aktywizujące w edukacji zawodowej zwiększające efektywność nauczania na lekcjach przedmiotów ekonomiczno-rolniczych w zawodach rolniczych.
61. Wyposażenie stanowisk pracy oraz dobór środków dydaktycznych i metod nauczania do sposobów wykonania zadań i ćwiczeń w zawodach rolniczych.
62. Konstruowanie przykładowych zadań do etapu praktycznego egzaminu zawodowego z uwzględnieniem zapisów standardu.
63. Opracowanie pakietów edukacyjnych dla zawodu.
64. Struktura zajęć metodą projektu w nauczaniu przedmiotów ekonomiczno-rolniczych w zawodach rolniczych.
65. Konstruowanie modułowych programów nauczania dla zawodów.
66. Problemy dydaktyczne w kształceniu modułowym.
67. Procedura opracowywania struktury materiału nauczania dla zawodu.
68. Podstawy pomiaru dydaktycznego w edukacji zawodowej.
69. Jak doprowadzić ucznia do sukcesu na egzaminie potwierdzającym kwalifikacje zawodowe w zawodach rolniczych?

70. Od planowania wynikowego do konstruowania zadań w ocenianiu wewnętrznym na potrzeby oceniania zewnętrznego.
71. Stosowanie zasad pomiaru dydaktycznego warunkiem dobrego oceniania.
72. Metody aktywizujące w nauczaniu przedmiotów zawodowych.
73. Konstruowanie zadań sprawdzających umiejętności opisane w standardach wymagań egzaminacyjnych w nauczonym przedmiocie.
74. Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe.
75. Leonardo da Vinci – projekt szkoły zawodowe.
76. Kształcenie zawodowe – założenia projektowanych zmian.
77. Nowe Technologie w Edukacji dla Klubu Dyrektora Szkoły Zawodowej.
78. Dokumentacja i zarządzanie szkołą prowadzącą kształcenie zawodowe w formie modułowej", dla Klubu Dyrektora Szkoły Zawodowej.
- 79 – 80. Konferencja dla nauczycieli przedmiotów ekonomicznych związana ze zmianą ustawy o podatku od towarów i usług.
81. Konferencja dla nauczycieli przedmiotów ekonomicznych związana ze zmianą ustawy o podatku od towarów i usług.
82. Nowoczesne trendy w nauczaniu przedmiotów zawodowych branży handlowej.
83. Warsztaty dla nauczycieli branży turystyczno-hotelarskiej Darmowy Internetowy System Rezerwacji Miejsc.
84. Nowoczesne metody diagnostyki pojazdów mechanicznych.
85. Konferencja poświęcona komunikowaniu wyników egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.
86. Kursy pedagogiczny dla instruktorów praktycznej nauki zawodu.
87. Wybrane zagadnienia prawa pracy.
88. Wybrane zagadnienia prawa pracy – kontynuacja.
89. Kurs (cykl) szkoleń organizowany przez Opolską Okręgową Izbę Inżynierów Budownictwa.
90. Reforma systemu oświaty w szkolnictwie zawodowym: szkoła zawodowa – szkołą pozytywnego wyboru.
91. Reforma systemu oświaty w szkolnictwie zawodowym: szkoła zawodowa – szkołą pozytywnego wyboru.
92. Kwalifikacyjny kurs pedagogiczny dla nauczycieli zawodowo czynnych nauczycieli zawodowo czynnych przedmiotów ogólnokształcących i teoretycznych przedmiotów zawodowych we wszystkich typach szkół.

Województwo śląskie

- 93 – 113. Kwalifikacyjny kurs pedagogiczny dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu, dla instruktorów praktycznej nauki zawodu i opiekunów praktyk zawodowych, dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych, dla czynnych zawodowo nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych, dla nauczycieli przedmiotów zawodowych, dla czynnych zawodowo nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących i teoretycznych przedmiotów zawodowych.
114. Opracowanie pakietów edukacyjnych do programów modułowych.
115. Wykorzystanie programów modułowych w edukacji zawodowej.
- 116 - Jak przygotować ucznia do zewnętrznego egzaminu zawodowego.
117. Etap praktyczny zewnętrznego egzaminu zawodowego w zawodzie technik mechanik.
118. Jak interpretować wyniki egzaminu zewnętrznego?
- 119 – 120. Konstruowanie testów egzaminacyjnych dla przedmiotów zawodowych.

121. Wykorzystanie platformy e-learningowej w przygotowaniu egzaminów zawodowych.
122. Wykorzystanie multimedialnych programów i prezentacji na zajęciach dydaktycznych w tym w przygotowaniu do egzaminu zawodowego.
- 123 – 124. Plan naprawczy szkoły w oparciu o wyniki egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe.
125. Analiza i interpretacja wyników egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.
126. Praca samokształceniowa uczniów szkół zawodowych.
127. Uznawalność wykształcenia i kwalifikacji zawodowych w krajach Unii Europejskiej.
128. Bezpieczne i racjonalne żywienie praktyczne stosowanie systemu HACCP.
129. System HACCP w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego.
- 130 – 131. Metody aktywizujące w nauczaniu przedmiotów zawodowych.
132. Aktywne metody nauczania na lekcjach przedmiotów zawodowych.
133. Komiks jako metoda aktywizująca w nauczaniu przedmiotów ekonomicznych.
134. Wykorzystanie metod aktywizujących w kształceniu zawodowy.
- 135 – 136. Innowacyjne strategie i metody kształcenia zawodowego.
- 137 – 138. Język obcy jako element kształcenia zawodu.
139. Informacja edukacyjna i zawodowa.
140. Pomiar dydaktyczny z podstaw przedsiębiorczości.
141. Pomiar dydaktyczny w praktyce szkolnej.
142. Diagnozowanie umiejętności uczniów (budowanie planów wynikowych, konstruowanie testów i zadań, opracowanie ich wyników, przygotowanie ucznia do egzaminu zewnętrznego).
143. Wymagania edukacyjne (kryteria sprawdzania i oceniania a potrzeby ucznia).
144. Test dydaktyczny w kształceniu zawodowym.
145. Projektowanie pracy uczniów na podstawie wyników egzaminu zawodowego.
- 146 – 147. Nowa jakość w edukacji zawodowej.
148. Przedmioty ekonomiczne – Przykłady dobrych praktyk.
- 149 - 150. Edukacja ekonomiczna w nowej podstawie programowej.
151. Wybór, modyfikacja i opracowanie przez szkoły własnych programów nauczania.
152. Konstruowanie programów nauczania dla zawodu.
153. Planowanie i organizacja kształcenia zawodowego według modułowego programu nauczania.
154. Kształcenie umiejętności kluczowych uczniów na lekcjach przedmiotów zawodowych.
155. Sztuka Carvingu.
156. Kurs Carvingu I stopnia.
157. Techniki sporządzania napojów mieszanych – kurs barmański.
158. Warsztaty baristyczne.
159. Programowanie obrabiarek sterowanych numerycznie CNC.
160. Komputerowe wspomaganie projektowania AutoCAD (część 1).
161. Komputerowe wspomaganie projektowania AutoCAD (część 2).
162. Realizacja kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.
163. Metodyka pracy wykładowców na pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego.